

СТИЛСКЕ ФИГУРЕ

Стилске фигуре су утврђени начин изражавања који се разликује од свакодневног говора. Њима се постиже лепота и сугестивност исказа. Проучавањем стилских фигура бави се **стилистика**, књижевнотеоријска дисциплина која се бави проучавањем стила. Под **стилом** подразумевају се препознатљиве особине неког писца, дела, правца или епохе.

ОНОМАТОПЕЈА

подражавање гласова и шума из природе.

Крцну колац неколико пута,
звизну пала неколико пута.

И. Мажуранић: *Смрт Смаил-аге Ченгића*

ЕПИТЕТ –

– реч или група речи која истиче важну особину главног појма који ближе одређује и доприноси живости, сликовитости и снази израза. У функцији епитета најчешће се јављају описни придеви, ређе именице.

СТАЛНИ ЕПИТЕТИ –

– јављају се у усменом поезији и прози као устаљени обрасци.

*У црном плашту нема богиња,
слободне душе то је светиња.
То глуво доба, тај црни час,
ал' какав глас?*

Ђуро Јакшић: *Поноћ*

вран гавран, бјели град, вјерна љуба, рујно вино, јарко сунце, црне очи

ПЕРСОНИФИКАЦИЈА –

– стилска фигура којом се неживим стварима

Пучина плава спава...

и апстрактним појмовима придају људске особине, поступци и моћи

А. Шантић: *Вече на*

шкољу Љут јамаган о
појасу појасу *режи*.

Иван Мажуранић: *Смрт Смаил-аге
Ченгића*

СИМБОЛ –

– стилска фигура означавања апстрактних појмова помоћу конкретних предмета.

лисица је симбол лукавства

соко је симбол витештва

гавран је симбол несреће

МЕТАФОРА –

– стилска фигура која се заснива на пренесеном значењу речи.

Исам од

злата

јабуку

те ми ноћас

паде у

Бојану.

Народна епска
песма *Зидање
скадра*

АЛЕГОРИЈА

– проширено
метафоричко
казивање.

*Вила гњиздо тица ластавица,
вила га је за девет година,
а јутрос га поче да развија;
долети јој сив-зелен соколе
од столице цара честитога,
па јој не да гњиздо да развија.*

Народна епска песма *Ропство Јанковић Стојана*

МЕТОНИМИЈА - логичка метафора, гради се

на принципу замене појмова по основу логичке везе и зависности.

Кућа је мирна. (= укућани, људи, породица)

Био је буран дан. (= догађај)

Одушевило ме је његово вешто перо. (= по

Круна је тако одлучила. (= краљевска власт)

Устала је кука и мотика. (= народ)

Живи од својих десет прстију. (= од свог ра

Читам **Ћосића**. (= његова дела)
Запалио је **лулу**. (= дуван)
Ври **лонче**. (= ври вода у лончету)

ПОРЕЂЕЊЕ (КОМПАРАЦИЈА)

— стилска фигура која се заснива на поређењу два појма, лица или предмета по сличности (заједничким особинама).
Има три поредбена члана:
I предмет који се пореди,
II заједничка особина,
III предмет са којим се пореди.

*Муњом опаљен грм на сувом пропланку ст
к'о црн и мрачан див.*

Војислав Илић: *Грм*

...зуби су јој два низа бисера...

I белина III
II

Марко је тврдоглав као бик.

I II III

КОНТРАСТ (АНТИТЕЗА) — стилска фигура која се заснива на поређењу по супротности.

*Ал' да видиш чуда великога:
што Момчилу било до кољена,
Вукашину по земљи се вуче;
што Момчилу таман калпак био,
Вукашину на рамена пада;
што Момчилу таман чизма била,
ту Вукачин обје ноге меће.*

Народна епска песма *Женидба краља Вука*

СЛОВЕНСКА АНТИТЕЗА

посебна врста контраста (антитезе). Има специфичну структуру:
I питање,

*Ој, Милице, наша другарице,
ил' си луда, ил' одвише мудра,
I те све гледаш у зелену траву,
а не гледаш с нама у облаке,*

- II негација тог питања,
- III одговор на постављено питање.

Ће се муње вију по облаку?

Ал' говори Милица Ћевојка:

- II *'Нит' сам луда, нит' одвише мудра
нит' сам вила да збијам облаке,*

- III *већ Ћевојка да гледам преда се.'*

Народна лирска песма *Српска девојка*

*Јест слободно, млађано Бугарче!
Јест слободно, моје драго дјете.
Јест слободно, мој рођени синко.*

ГРАДАЦИЈА –

– низање слика, представа, појава, радњи, мисли и осећања по значају, вредности и јачини од слабијих ка јачим, од мање важних према важнијим.

*Угледа је лијепо сунашце,
угледа је кроз јелово грање:
кол'ко се је ашик учинило,
трипут је се сунце заиграло...*

Народна лирска песма *Сунце се дјевојком жени*

ХИПЕРБОЛА –

– стилска фигура преувеличавања предмета, појава, радњи, особина, мисли и осећања.

АПОСТРОФА -

- обраћање песника предметима, мртвим личностима, апстрактним појмовима или одсутним личностима.

О класје моје испод голих брда...

Алекса Шантић: *О класје моје*

ИРОНИЈА

- речима се придаје супротно значење од оног које имају у дословном значењу.

*Боже свети, подржи нам књаза,
Здрава, крепка, охола и славна,
Јер на свету нит је кадгод било,
Нити ће му икад бити равна*

Јован Јовановић Змај: *Јутутунска народна химна*

